

Makul Şüpheler ve Tutukluluk Kararının gerekçelendirilmesi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin örnek kararlar listesi:

Makul şüpheler

- Sözleşme'nin 5. maddesinde yer alan özgürlükten yoksun bırakma gerekçelerine uyma ve tutuklama süresini sınırlı tutma yükümlülüğü (*Engel and Others v. the Netherlands*, 8 June 1976, Series A no. 22)
- Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinde yer alan sınırlı sayılı özgürlükten mahrum bırakma nedenleri ve 5. maddenin amacı olan "kişinin keyfi ve haksız olarak özgürlüğünden yoksun bırakılmamasına" özen gösterme yükümlülüğü (*McKay v. the United Kingdom* [GC], no. 543/03, § 30, ECHR 2006-X, *Assanidze v. Georgia* [GC], no. 71503/01, § 171, ECHR 2004 II)
- Tutuklamanın, suç işlenmiş olduğuna dair makul bir şüphenin varlığına ya da kişinin suç işlemedikçe veya suç işledikten sonra kaçmasının önlenmesi şartlarından birine dayanması gerekliliği (*Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, 30 August 1990, Series A no. 182)
- Özgürlükten yoksun bırakmanın bir ceza soruşturması/kovuşturması yürütmek amacıyla gerçekleştirilme zorunluluğu (*Jėčius v. Lithuania*, no. 34578/97, § 50, ECHR 2000-IX)
- Atfedilen eylemin de ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmiş olması gerekliliği (*Lukanov v. Bulgaria*, 20 March 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II)
- Makul şüphenin varlığının kabulü için kamu otoritelerinin içten ve iyi niyetli şüphelerinin yeterli olmaması (*Gusinskiy v. Russia*, no. 70276/01, ECHR 2004-IV)
- Makul şüpheler için objektif bir gözlemciyi bir kişinin suç işlediğine inandıracak yeterli olgu ve bilgilerin varlığının gerekmesi (*Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom* (yukarıda anılan))
- Madde 5 altındaki Sözleşme'ye uygunluk denetiminin kamu otoritelerinin dayandığı gerekçeler üzerinden gerçekleştirilmesi (*Wemhoff v. Germany*, 27 June 1968, Series A no. 7)
- Makul şüphenin yakalama ve tutuklama anından itibaren mevcut olması zorunluluğu (*Baş v. Turkey*, no. 66448/17, § 185, 3 March 2020, *Alparslan Altan v. Turkey*, no. 12778/17, §§ 140-145, 16 April 2019, *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, § 35, (yukarıda anılan))
- Makul şüphenin varlığının ilk tutuklama anında tutuklama için yeterli olmayışı ve tutuklama nedenleriyle birlikte değerlendirilmesi zorunluluğu (*Buzadji v. the Republic of Moldova* [GC], no. 23755/07, § 102, 5 July 2016)

Tutuklama gerekçeleri

- Tutukluluk incelemesinin ivedilikle yapılması gerekliliği (*McKay v. the United Kingdom* [GC], § 46, (yukarıda anılan))
- Tutukluluk kararlarının gerekçeli olması prensibinin tutukluluk süresinden bağımsız olması (*Idalov v. Russia* [GC], no. 5826/03, § 140, 22 May 2012, yukarıda anılan *McKay v. the United Kingdom* [GC], § 45 (yukarıda anılan))
- Kamu yararının tutukluluğu zorunlu kılması, bunun gerekçelendirilmesi (*Letellier v. France*, 26 June 1991, § 35, Series A no. 207, *Wemhoff v. Germany*, (yukarıda anılan))

- Mahkeme'nin başvurunun sunulduğu anda tutukluluk kararlarına yansıyan gerekçelerle bağlı olması (*Trzaska v. Poland*, no. 25792/94, § 66, 11 July 2000)
- Neredeyse otomatikleşmiş olan tutukluluğun uzatılması yönündeki kararların Sözleşme'ye aykırılığı (*Tase v. Romania*, no. 29761/02, § 40, 10 June 2008)
- Gerekçelerin yetersizliğine ilişkin örnek kararlar: *Yağcı and Sargin v. Turkey*, 8 June 1995, § 52, Series A no. 319-A, *Smirnova v. Russia*, nos. 46133/99 and 48183/99, § 70, ECHR 2003-IX (extracts), *Letellier v. France* (yukarıda anılan).
- İsnat edilen suçun ağırlığının tek başına tahliye edilmeme gerekçesi yapılamaması (*Morganti v. France*, 13 July 1995, § 62, Series A no. 320-C)
- Katalog suçların düzenlenmiş olmasının 5 § 3 kapsamında tutuklama için yeterli olmaması (*Şık v. Turkey*, no. 53413/11, § 62, 8 July 2014, *Ilijkov v. Bulgaria*, no. 33977/96, § 84, 26 July 2001, *Contrada v. Italy*, 24 August 1998, §§ 58-65, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-V)
- Katalog olarak tanımlanan bir suç söz konusu olduğunda bile, adli mercilerin öncelikle tutukluluğa alternatif tedbirler öngörme yükümlüğü bulunmaktadır (*Agit Demir v. Turkey*, no. 36475/10, § 39, 27 February 2018, *Şık v. Turkey*, no. 53413/11, 8 July 2014)
- Tutukluluğa alternatif diğer önleyici tedbirlerin incelenmesi gerekliliği (*Jablonski v. Poland*, no. 33492/96, § 84, 21 December 2000)
- Kaçma şüphesine ilişkin prensipler (*Stögmüller v. Austria*, 10 November 1969, Series A no. 9)
- Kaçma şüphesinin değerlendirildiği örnek kararlar: *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, § ECHR 2000-XI, *Barfuss v. the Czech Republic*, no. 35848/97, 31 July 2000, *Matznetter v. Austria*, 10 November 1969, Series A no. 10, *Neumeister v. Austria*, 27 June 1968, Series A no. 8)
- Adaletin seyrine müdahale gerekçesiyle tutuklama (*Becciev v. Moldova*, no. 9190/03, 4 October 2005, *Letellier v. France* (yukarıda anılan), *Clooth v. Belgium*, 12 December 1991, Series A no. 225, *Wemhoff v. Germany*, 27 June 1968, Series A no. 7)
- Kişinin suçun önlenmesi temelinde tutuklanması (*Sulaoja v. Estonia*, no. 55939/00, 15 February 2005)
- Kamu düzeninin korunması temelinde tutuklama (*Letellier v. France* (yukarıda anılan))

Yukarıdaki listede belirtilen kararlara ulaşmak için : <https://hudoc.echr.coe.int>

Yardımcı metin olarak (bakınız):

https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_5_TUR.pdf

Levent Yalçın